

Lunds kommun

Rektorn vid Järnåkraskolan 4-9

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Järnåkraskolan 4-9
i Lunds kommun

Tillsyn i Järnåkraskolan 4-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Lunds kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Järnåkraskolan 4-9 besöktes av Skolinspektionen den 21 och den 22 maj 2014.

Fakta om skolenheten

Järnåkraskolan ligger i södra delarna av centrala Lund och består av två skolenheter: Järnåkraskolan F-3 samt Järnåkraskolan 4-9. Detta beslut avser Järnåkraskolan 4-9. Skolenheten har vid tillsynstillfället cirka 430 elever och anordnar utbildning i grundskolan för elever i årskurserna 4-9 samt i grundsärskolan för elever i årskurserna 2-5. Eleverna i grundsärskolan går i en gemensam klass. Skolenhetens upptagningsområde är stadsdelarna Nilstorp och Klostergården men Järnåkraskolan 4-9 har även många elever som kommer från andra skolområden. En del av dessa läser den handbollsprofil som skolenheten erbjuder i årskurserna 7-9.

Lärarna är organiserade i fyra arbetslag. Ett arbetslag för lärarna som har sin huvudsakliga undervisning i årskurserna 4-6 och tre årskursvisa arbetslag för de lärare som huvudsakligen undervisar i årskurserna 7-9. Skolenheten leds av en rektor med stöd av en biträdande rektor.

Av Skolverkets statistik för läsåret 2012/2013 avseende eleverna i årskurs 6 framgår att så gott som samtliga elever når lägst betyget E i samtliga ämnen. De genomsnittliga betygspoängen i samtliga ämnen ligger mellan lägst 12,3 i ämnet teknik och 15,0 i ämnet matematik.

Enligt Skolverkets statistik når eleverna i årskurs 9 år 2013 ett genomsnittligt meritvärde om 235, vilket är ett något lägre resultat jämfört mot föregående år. Av statistiken framgår att det under de senaste åren har funnits en skillnad mellan flickors och pojkars resultat och även en skillnad mellan resultaten för elever med svensk och utländsk bakgrund. Pojkarnas resultat har förbättrats mellan år 2012 och 2013, medan flickornas försämrats något. Av eleverna i årskurs 9 når 85 procent lägst betyget E i samtliga ämnen. Detta är en något lägre andel jämfört med föregående år. Så gott som alla elever når behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram 2013. Till estetiskt program når 93 procent av eleverna behörighet 2013 och till övriga högskoleförberedande program når 91 procent av eleverna behörighet.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att skolledningen för Järnåkraskolan 4-9 bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och en verksamhet där skolans elever når höga resultat.

Skolenheten bedriver även ett systematiskt och målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Vad det gäller skolenhetens grundsärskola har Skolinspektionen inte funnit annat än att verksamheten lever upp till författningarnas krav.

Tillsynen visar dock att rektorn behöver säkerställa att skolenhetens personal förbättrar arbetet med att klarlägga elevernas åsikter och med att ge eleverna inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll. Rektorn behöver även se till att eleverna i de högre årskurserna bedöms på ett mer allsidigt sätt i förhållande till kunskapskraven. Detta då det är viktigt att lärarna på ger eleverna möjligheter att visa sina kunskaper på många olika sätt. Eleverna behöver i större utsträckning få kunna prova sig fram och ibland göra fel utan att detta får negativa konsekvenser för betygsättning och sammantagen bedömning. Skolan har vid tillsynstillfället ett aktivt fortbildningsarbete kring bedömning för lärande som kan utgöra grund för detta. Elevernas tid för stöd och läxhjälp får inte bli avhängig att eleverna väljer detta i elevens val. Läxhjälp får inte inverka på elevens val utan eleverna ska ha möjlighet att välja bredd och fördjupning inom ämnena i den omfattning som de har rätt till.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lunds kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 1 november 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Lunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Elevernas inställning ska klarläggas så långt som möjligt och eleverna ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter.
- Eleverna ska ges reellt inflytande på undervisningens arbetsformer och innehåll.

Motivering

I enlighet med skollagen ska barnens inställning så långt det är möjligt klarläggas och tillmätas betydelse. Vidare framgår av skollagen att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Eleverna och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.

Av läroplanen framgår att lärarna ska svara för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Lärarna ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. I enlighet med läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Lärare som undervisar i årskurserna 4-6 på skolenheten beskriver ett arbete där eleverna tränas i formella inflytandefrågor både på klassråd och på elevråd. Av intervjuer med elever på Järnåkraskolan 4-9 framgår också att skolan har schemalagda klassråd och elevråd. Dock framkommer i samtliga intervjugrupper att eleverna har begränsat inflytande över undervisningens innehåll och, för vissa årskurser, arbetsformer.

Elever i årskurserna 4-6 uppger att lärarna ofta låter dem ha synpunkter på arbetsformer och hur de vill redovisa sin kunskap men att det är lärarna som planerar innehållet. Elever i årskurserna 7-9 beskriver att det bara är lärarna som bestämmer lektionsinnehållet och som anger vad som ska hinnas med. Eleverna får ha synpunkter först om det blir tid över. I ett fåtal ämnen förekommer att elever i årskurserna 7-9 får vara med och bestämma redovisningsform och välja mellan olika arbetsuppgifter som läraren föreslagit. Av intervjuer med såväl elever som lärare och elevhälsa framgår att lärarna på skolenheten ger eleverna mycket läxor. Antalet läxor och hemuppgifter är störst i årskurserna 7-9. Elever uppger att det har hänt att de har bett om att få färre läxor och prov och att de upplever att lärarna ibland ger dem läxor bara för läxornas skull. Elever som Skolinspektionen har talat med efterlyser en dialog om vilka uppgifter som ska göras som läxa och varför.

I några enstaka fall uppger elever att de fått fylla i enkäter för att utvärdera undervisningen i något ämne. Elever som fått fylla i enkäter uppskattade att de fick utvärdera undervisningen skriftligt men uppger att de inte har fått ta del av resultatet. Av intervjuer med lärare framgår att de lärare som gör enkäter och utvärderingar, och samlar in elevernas synpunkter skriftligt, gör detta i första hand för egen del då de använder resultaten som underlag till diskussion i sina respektive grupper inom fortbildningen bedömning för lärande (BFL). Lärare uppger att utvärderingsresultaten än så länge inte har använts som ett underlag för att klarlägga elevernas inställning eller för att ge eleverna reellt inflytande.

Av intervjuer med elever och lärare i årskurserna 7-9 framgår att eleverna i varierande grad ges inflytande över utbildningen och undervisningens former och innehåll beroende på vilken lärare det är som undervisar. Det finns lärare som ger eleverna reellt inflytande också många lärare som inte tar ansvar för att göra detta. Intervjuade lärare uppfattar inte att de har något gemensamt

uppdrag från rektorn för hur formerna för hur elevernas inflytande på undervisningen ska se ut. Rektorn uppger att det finns en konkret och tydlig plan både för hur eleverna ska ges inflytande över undervisningen och för hur undervisningen ska utvärderas. Att elevernas inställningar och synpunkter kommer fram är ett viktigt led i skolans bedömning för lärande och arbetet med detta är något som skolenheten behöver förbättra menar rektorn.

Elever i årskurserna 7-9 uppger att klassrådstiden används till information och planering av veckans läxor och inte till att utöva inflytande. Elever beskriver dessutom att de inte fått stöd från läraren då de försökt föra fram sina åsikter vid ett klassråd och att detta lett till att många elever i de högre årskurserna inte tar klassråden på allvar. Lärare som undervisar i årskurserna 7-9 bekräftar att klassrådstiden används till elevinflytande i väldigt låg utsträckning och att de frågor som engagerar elevrådet inte rör undervisningen utan främst handlar om skolmiljön, skolmaten och kafeterian. Eleverna känner inte till något annat forum där de kan framföra synpunkter på undervisningen och utbildningen. I samband med intervjuer med elever framkommer att det finns elever som känner oro för att framföra synpunkter till lärare, detta eftersom de har farhågor att kritik kan leda till att lärare sänker deras betyg. De lärare som Skolinspektionen har pratat med upplever emellertid att eleverna vågar framföra sina åsikter. Elever uppger vidare att de har försökt framföra åsikter till rektorn men att de inte vet hur de ska gå tillväga för att framföra synpunkterna på ett tillräckligt strukturerat sätt för att det ska höras. Eleverna uppger att de inte vet var de ska vända sig med sina synpunkter. Av intervjuerna framgår att det som eleverna främst har synpunkter på är mängden hemuppgifter samt formen för dessa uppgifter. De önskar också en mer varierad och strukturerad undervisning i vissa ämnen samt en tydligare återkoppling om vad de kan och behöver utveckla i de olika ämnena.

Enligt Skolinspektionens bedömning är det väsentligt att elevernas synpunkter kommer fram både i undervisningssituationen och i sammanslutningar som stöttas av lärarna och rektorn. När det gäller årskurserna 7-9 brister skolenheten både i arbetet med att klargöra elevernas inställning och i hur eleverna ges möjlighet att planera undervisningen tillsammans med lärarna.

Rektorn ska ta ansvar för att skolenheten utvecklar ett gemensamt förhållningssätt med arbetsformer och riktlinjer som gynnar ett aktivt elevinflytande. Elevernas inställning ska klarläggas så långt som möjligt och eleverna ska stimuleras till att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Elevernas forum för inflytandefrågor, så som klassråd och elevråd, ska stödjas på ett sätt som kommer alla elever och klasser till del och som gör att elevernas synpunkter kommer fram. Lärarna ska se till att eleverna får ett reellt inflytande på undervisningens arbetsformer och innehåll.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.8 Rektors ansvar

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Lunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Läraren ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Motivering

Av läroplanen framgår att läraren vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Enligt läroplanen måste skolans arbete inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och skapa ett lärande där de olika formerna balanseras och blir till en helhet.

Intervjuer med elever i årskurserna 7-9 på Järnåkraskolan 4-9 visar att eleverna upplever att de inte kan misslyckas med någon uppgift för att detta då sänker deras betyg. Elever uppger att omprov för att på nytt visa sina kunskaper inte höjer betygen, utan innebär att det högsta betyget inte kan nås då eleven inte klarade av arbetsområdet från början. I en del ämnen, främst matematik och naturorienterande ämnen, upplever eleverna att det bara är fokus på att de ska visa sina kunskaper genom skriftliga prov och att andra redovisningsformer inte tillmätts samma betydelse vid betygssättning. Elever berättar också att lärare sällan ger dem muntlig återkoppling i undervisningssituationen.

Lärare uppger att de ger eleverna återkoppling varje lektion och att de på skolans digitala lärplattform markerar vilken nivå eleverna ligger på. Förutom när det gäller återkopplingen bekräftar lärarna och rektorn den bild eleverna ger. De känner till att eleverna är missnöjda med hur betyg sätts och att eleverna upplever att de aldrig kan misslyckas för att detta sänker betyget. Det är så betygssystemet ser ut uppger lärarna och rektorn. En elev kan vara duktig på skriftliga moment men inte klara av de muntliga vilket då leder till sänkt betyg uppger lärare. Rektorn har utarbetat en struktur för hur bedömning ska gå till men uppger att skolenheten behöver arbeta för att utveckla en mer allsidig bedömning som inte medför att det främst är skriftliga uppgifter som bedöms och utgör underlag för vilket betyg läraren ger.

Det är av stor vikt att rektorn säkerställer att lärarna ger eleverna återkoppling i undervisningen på ett sätt som gör att de förstår hur läraren ser på deras insats och vad som behövs för att de ska nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt Skolverkets Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen är det viktigt att eleverna inte upplever att de bedöms endast bedöms summativt eftersom sådana upplevelser kan ha en hämmande effekt på elevernas vilja att ta sig an exempelvis okända och svåra uppgifter av rädsla för att ett misslyckande kan komma att ligga dem till last. Tillsynen visar att skolenhetens elever i årskurserna 7-9 i högre utsträckning behöver få prova sig fram och utforska kunskapen och ibland göra fel utan att detta får negativa konsekvenser för betygen. Utvärderingen av elevernas kunskaper behöver bli mer allsidig och detta innebär att lärarna behöver ge eleverna möjlighet att visa sin kunskap på många olika sätt och att eleverna därigenom ges förutsättningar att prestera så bra som möjligt. En blyg elev kan till exempel få redovisa muntligt inför en mindre grupp. En annan elev lyckas bättre i muntliga sammanhang än i skriftliga. En elev som skriver ett omprov har uppnått de kunskaper som redovisas vid omprovstillfället. Det är viktigt att eleverna upplever att bedömningen ända fram till slutbetyg görs för att stödja deras kunskapsutveckling.

Rektorn ska se till att lärarna vid betygssättning utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper och att alla lärare gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Författning

3 kap. 4 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag samt 2.7 Bedömning och betyg

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Lunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna ska erbjudas utbildning i den omfattning som de har rätt till.

Motivering

Av skollagen framgår att det i grundskolan ska finnas elevens val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Av skolförordningen framgår att det ska erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Av intervjuer med elever, lärare och elevhälsa på Järnåkraskolan 4-9 erbjuds eleverna i årskurserna 7-9 som elevens val, utöver olika ämnen, två 90-minuterspass i veckan som kallas för *nå-längre* och som är en form av läxhjälp. Av nämnda intervjuer framgår att *nå-längre* är det mesta valda av eleverna och att *nå-längre* inte innebär att de når längre utan att de arbetar färdigt med olika arbetsuppgifter, gör läxor och i viss mån ges hjälp och stöd. Elever uppger att på grund av antalet läxor och hemuppgifter har majoriteten av eleverna i årskurserna 8-9 valt *nå-längre* som elevens val istället för att bredda och fördjupa sig i något ämne. Lärarna bekräftar att *nå-längre* är till för att elever ska ges möjlighet att vid behov arbeta färdigt med olika uppgifter. Av intervju med lärare framgår också att eleverna har möjlighet att själva bestämma när de vill komma till de två 90-minuterspass som elevens val i form av *nå-längre* utgör. Då eleverna har perioder av mindre läxor kan de få vara lediga under elevens val för att sedan ta igen den tiden när de behöver. Av intervju med rektorn framgår att skolan har lagt *nå-längre* vid två tillfällen varje vecka med avsikten att eleverna ska kunna gå mellan elevens val och *nå-längre*. Av intervjuer framgår att elevens val på Järnåkraskolan i årskurserna 7-9 av den undervisande personalen och eleverna uppfattas som undervisningstid som kan användas som läxhjälp och till att arbeta med skolarbete som inte hunnits med inom ramen för den ordinarie undervisningstiden.

Syftet med undervisningen i elevens val är som ovan angetts att bredda och fördjupa elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Att som elevens val erbjuda eleverna tid att arbeta ikapp och göra läxor är inte förenligt med författningarnas krav eftersom eleverna vid skolans så kallade *nå längre*-lektioner inte erbjuds välja ämnen för bredd och fördjupning. Detta innebär att rektorn behöver säkerställa att eleverna i årskurs 7-9 erbjuds elevens val i den omfattning de har rätt till.

Rektorn ska se till att alla elever erbjuds elevens val där undervisningen utformas i enlighet med författningarnas krav och syftar till att bredda och fördjupa elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Författning

10 kap 4 § skollagen

9 kap. 8 § skolförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Åsa Kildén
Föredragande/ Utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.